

ЗАВХАН АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН АУДИТ

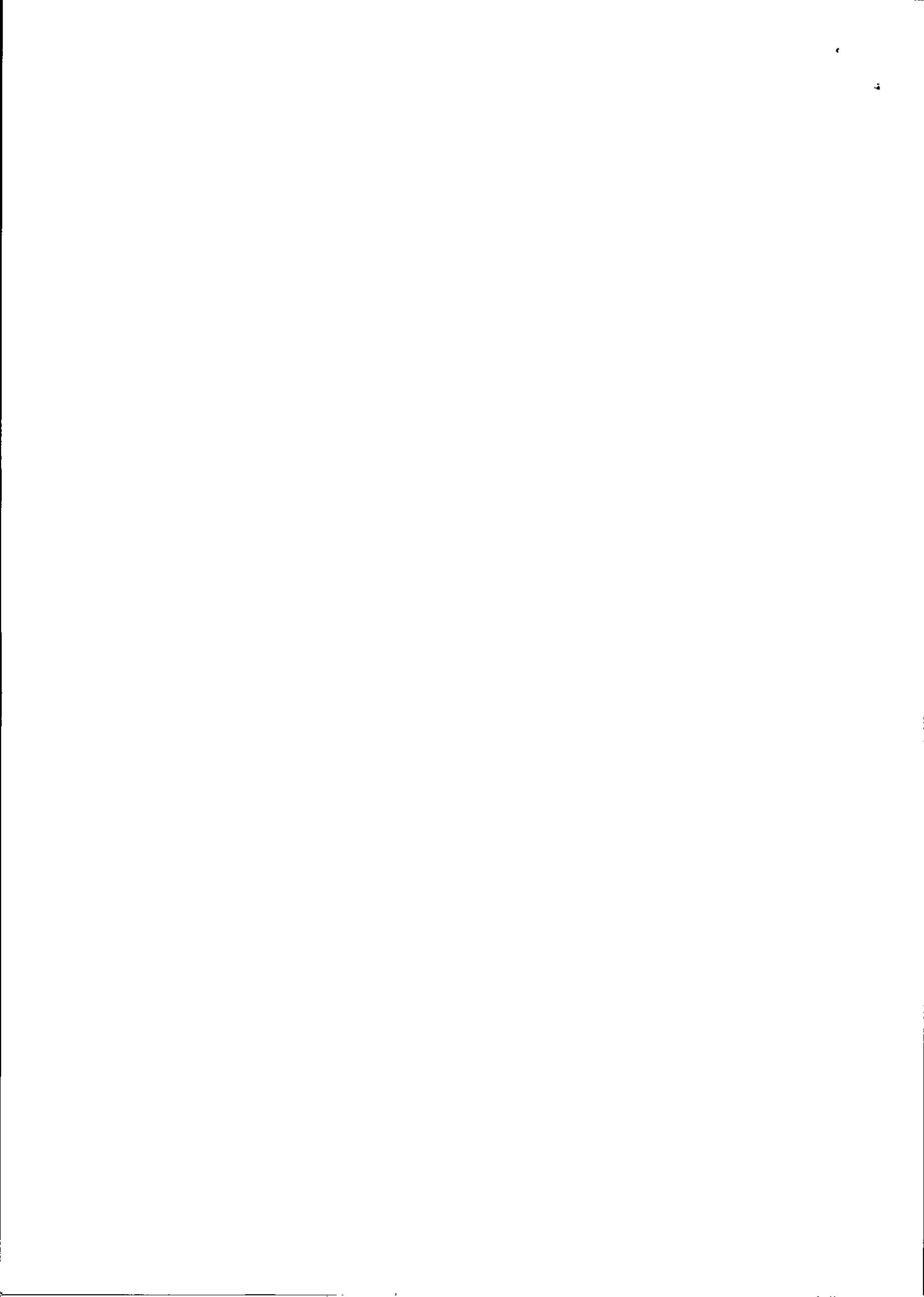
Тосонцэнгэл сумын Засаг даргын 2023 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын хураангуй тайлан

Аудитын код: ЗАА-2024/108/НА-СТА-ТТЗ

Цахим хуудас:
www.open.audit.mn
Улиастай сум
2024 он

Завхан аймаг дахь Төрийн аудитын газрын
тэргүүлэх аудитор: Д.Бат-Ундраа
Утас: 99993365
Цахим хаяг: bat-undraa@audit.gov.mn
Аудитын менежер: Х.Болдбаатар
Утас: 99105506
Цахим хаяг: boldbaatarkh@audit.gov.mn
Аудитор: Б.Мөнхнасан
Утас: 90066888
Цахим хаяг: munkhnasanb@audit.gov.mn

Энэхүү аудитын тайлантай холбоотой нэмэлт мэдээллийг дээрх хаягаар авна уу.

**ЗАВХАН АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР**

81090 Улиастай, Завхан аймаг
Утас/Факс: 7046-36-12
И-мэйл: zavkhan@audit.gov.mn

ТОСОНЦЭНГЭЛ СУМЫН
ЗАСАГ ДАРГА Л.ОДОНТУЯА-Д

2024.02.25 № 264

танай _____ -ны № _____ -т

Хязгаарлалттай дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1, 8 дугаар зүйлийн 8.1, Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.1-д заасны дагуу Тосонцэнгэл сумын Засаг даргын 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх нэгтгэсэн санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээний тайлан, тодруулгууд болон төсвийн гүйцэтгэлд аудит хийлээ.

Дүгнэлтийн үндэслэл хэсэгт дурдсан буруу илэрхийлэл нь материаллаг боловч өргөн тархаагүй гэж үзсэн бөгөөд санхүүгийн тайланд үзүүлэх нөлөөг эс тооцвол Тосонцэнгэл сумын Засаг даргын 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартад нийцүүлэн бүх материаллаг зүйлсийн хувьд үнэн зөв толилуулсан байна.

Дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага аудит хийхдээ Аудитын дээд байгууллагын олон улсын стандарт, түүнд нийцүүлэн Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын баталсан журам, зааврын дагуу гүйцэтгэж, аудит хийгдэх байгууллагаас хараат бус, аудиторын ёс зүйн үүрэг хариуцлагыг биелүүлж ажилласан. Бидний цуглуулсан хангалттай бөгөөд зохистой аудитын нотолгоо нь дүгнэлт өгөх үндэслэл болно.

Төсвийн шууд захирагчдын санхүүгийн тайлангийн аудитаар Тосонцэнгэл сумын Засаг даргын Тамгын газар 7,259.4 мянган төгрөгийн, Хоршоо хөгжүүлэх сангийн зээлтэй холбоотой 133,018.1 мянган төгрөгийн, Орон нутгин хөгжлийн сангийн үйл ажиллагаатай холбоотой 37,494.6 мянган төгрөгийн алдаа, зөрчил тус тус илэрсэн байна.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.4.1 "төсвийг үр ашигтай, хэмнэлттэй байхаар төлөвлөж, зарцуулах", 15.4.1-д "төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн энэ хуулийн 14.2.2, 14.2.3, 14.2.5, 14.2.8-д заасан болон төсвийн шууд захирагчийн энэ хуулийн 16.5-д заасан бүрэн эрхийг хэрэгжүүлэх", 16.5.2-д "батлагдсан төсөв, хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх талаар төсвийн ерөнхийлөн захирагчтай байгуулсан гэрээний хүрээнд төсвийн хөрөнгийг удирдах, зарцуулалтад нь хяналт тавих", 16.5.5-д "батлагдсан төсвийг зориулалтын дагуу зарцуулах", 16.5.6-д "дотоод аудитын үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэх", Сангийн сайдын 2021 оны 86 дугаар тушаалаар батлагдсан "Орон нутгийн хөгжлийн сангийн үйл ажиллагааны

журам"-ын 3.4-т "Сум дүүргийн Засаг даргын чиг үүрэг", 3.4.3-т "Сум, дүүргийн хэмжээнд орон нутгийн хөгжлийн сангийн үйл ажиллагааг зохион байгуулах, хэрэгжилтэд хяналт тавих", "Сум дүүргийн Засаг даргын чиг үүрэг", 3.4.3-т "Сум, дүүргийн хэмжээнд орон нутгийн хөгжлийн сангийн үйл ажиллагааг зохион байгуулах, хэрэгжилтэд хяналт тавих", Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн сайдын 2021 оны А/361 дүгээр тушаалаар батлагдсан "Хоршоог хөгжүүлэх сангаас хөнгөлөлттэй зээл олгох, сонгон шалгаруулах, эргэн төлүүлэх, хяналт тавих журам"-ын 3.4.3. "энэ журмын 3.4.2-т заасан төслийг хэрэгжүүлэх хуулийн этгээд, иргэнтэй холбогдох хууль, журмын дагуу зээлийн болон барьцааны гэрээ байгуулж, биелэлтийг хангуулах, төслийн явц, үр дүнд байнгын хяналт тавих", 3.4.11 "Сангаас олгосон зээлийн эргэн төлөлтийн төлбөрийг зээлдэгч төлөхгүй тохиолдолд сумын Засаг дарга уг төлбөрийг төлүүлэх арга хэмжээг авч зээлийн дансанд төвлөрүүлнэ" гэж заасныг тус тус зөрчсөн бөгөөд сумын Засаг дарга Төсвийн шууд захирагчдын санхүүгийн үйл ажиллагаанд тавих хяналтыг хэрэгжүүлээгүй, нийцсэн бөгөөд зохистой байх, иж бүрэн байх, тохиолдсон байх гэсэн батламж мэдэгдэлүүдийг хангахгүй байна.

Асуудлыг онцолсон хэсэг

Тосонцэнгэл сумын Засаг даргын 2023 оны санхүүжилтийг өмнөх онтой харьцуулахад 3,821,710.3 мянган төгрөгөөр өссөн байна. Энэ нь татвар болон татварын бус орлого 385,946.8 мянган төгрөгөөр, тус онд цалин нэмэгдсэнтэй холбогдуулан орон нутгийн төсвөөс олгох санхүүгийн дэмжлэг 3,047,863.7 мянган төгрөгөөр тус тус нэмэгдсэн болон улсын төсөвт байгууллагын тогтмол зардал зэрэг бусад зардал өссөнтэй холбоотой байна.

Аудитын гол асуудал

Тосонцэнгэл сумын Засаг даргын 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх нэгтгэсэн санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээний тайлан, тодруулгууд болон төсвийн гүйцэтгэлд дүгнэлт өгөх аудитын хүрээнд харьяа төсвийн шууд захирагчдын санхүүгийн тайлангийн аудитаар илэрсэн алдаа, зөрчилд дүн шинжилгээ хийхэд сумын Засаг даргын үйл ажиллагаатай шууд хамааралтай алдаа, зөрчил өмнөх оноос 18,8 хувиар буурсан байна.

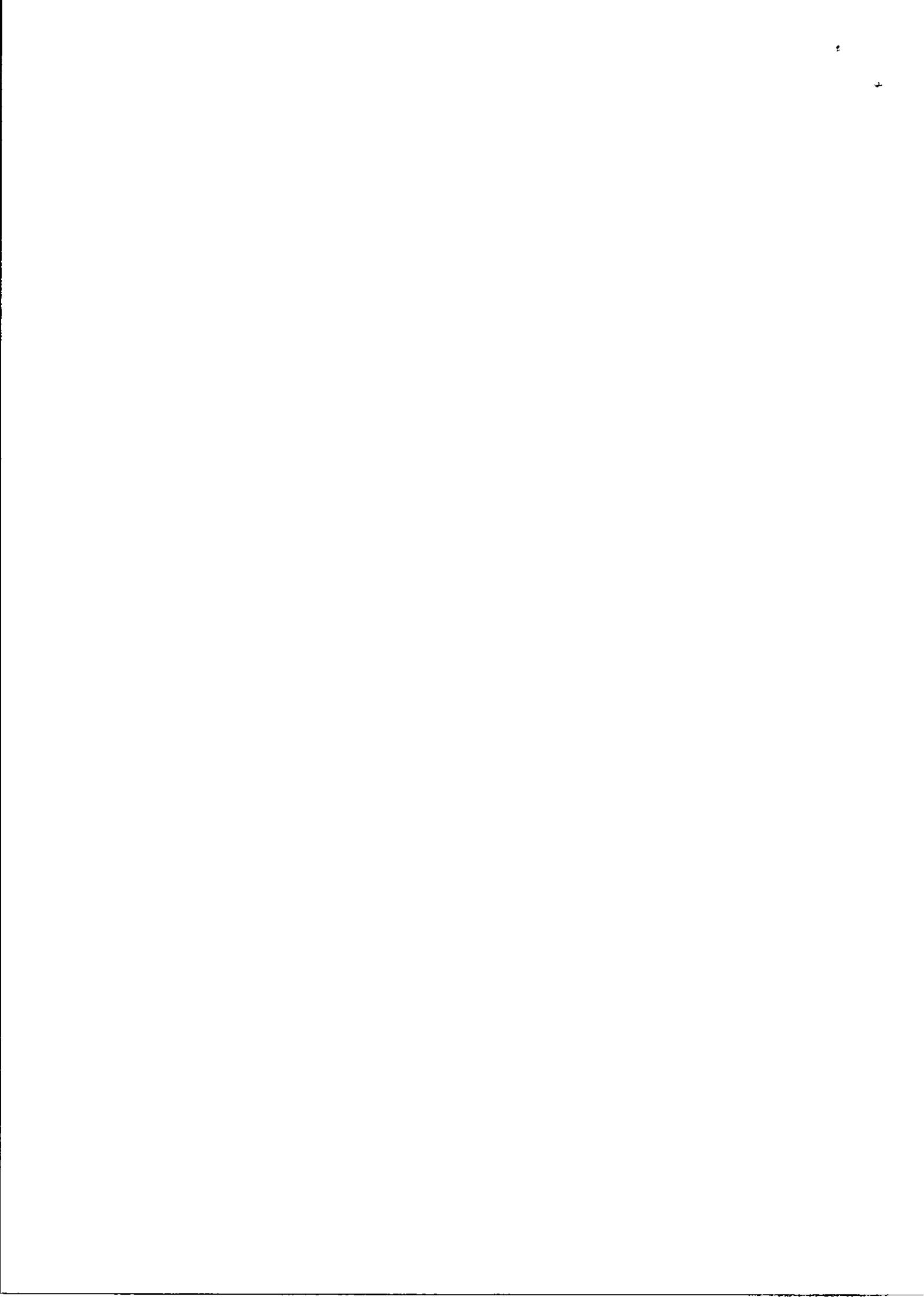
Бусад асуудлын хэсэг

Тосонцэнгэл сумын Засаг дарга нь тайлант онд татварын орлогыг 1,594,042.3 мянган төгрөгөөр төлөвлөж, гүйцэтгэл 1,496,858.8 мянган төгрөг буюу 6,0 хувиар буурсан байна.

Санхүүгийн тайланд төсвийн захирагчийн хүлээх үүрэг, хариуцлага

Төсвийн захирагч санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын дагуу үнэн зөв бэлтгэж толилуулах үүрэгтэй.

Санхүүгийн тайланг залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийлэлгүй бэлтгэхэд шаардлагатай гэж үзсэн дотоод хяналтыг тодорхойлж, хэрэгжүүлэх үүрэг хариуцлага хүлээнэ.

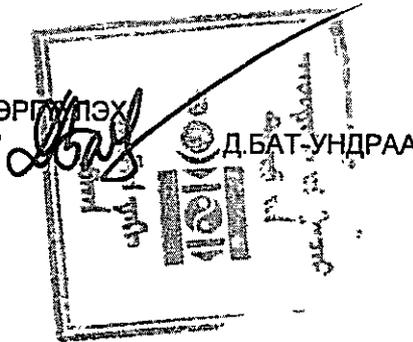
Төрийн аудитын байгууллагын үүрэг, хариуцлага

Төрийн аудитын байгууллага залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийллээс санхүүгийн тайлан бүхэлдээ ангид эсэх талаарх үндэслэлтэй баталгаажуулалт олж авах, дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргах зорилготой.

Үндэслэлтэй баталгаажуулалт нь дээд түвшнийх боловч үнэмлэхүй түвшний баталгаажуулалт биш бөгөөд АДБОУС-ын дагуу хийсэн аудитаар бүх материаллаг буруу илэрхийлэл бүрийг илрүүлнэ гэсэн баталгаа болохгүй юм.

Буруу илэрхийлэл нь залилан эсвэл алдаанаас үүсэж болох бөгөөд дангаараа эсвэл нийлээд уг санхүүгийн тайланд үндэслэн гарах хэрэглэгчдийн эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөх үндэслэлтэй байвал материаллаг гэж үздэг.

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ
АУДИТОР

Хоёр. Аудит хийсэн санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэл

2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн нэгтгэсэн байдлын тайлан

2023 оны 12 дугаар сарын 31

/мянган төгрөгөөр/

Код:	Тайлангийн үзүүлэлт	2022 оны 12 сарын 31	2023 оны 12 сарын 31
1	ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГИЙН ДҮН	985,479.2	1,040,753.0
31	МӨНГӨН ХӨРӨНГӨ	386,057.4	205,082.7
33	АВЛАГА	524,174.1	696,109.1
35	БАРАА МАТЕРИАЛ	75,247.7	139,561.2
2	ЭРГЭЛТИЙН БУС ХӨРӨНГИЙН ДҮН	2,294,840.4	3,454,746.1
39	ҮНДСЭН ХӨРӨНГӨ	2,294,840.4	3,454,746.1
39200	Биет хөрөнгө	1,631,362.4	2,787,237.2
39300	Биет бус хөрөнгө	663,478.0	667,508.8
3	НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН III=I+II	3,280,319.6	4,495,499.1
4	НИЙТ ӨР ТӨЛБӨР	1,092.4	0.0
41	БОГИНО ХУГАЦААТ ӨР ТӨЛБӨР	1,092.4	0.0
41300	Өглөг	1,092.4	0.0
5	ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН	3,279,227.3	4,495,499.1
51	Засгийн газрын хувь оролцоо	3,279,227.3	4,495,499.1
51100	Засгийн газрын оруулсан капитал	900,765.3	900,765.3
51200	Хуримтлагдсан үр дүн	2,284,080.3	3,500,352.2
51300	Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү	94,381.6	94,381.6
6	ӨР ТӨЛБӨР, ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН	3,280,319.6	4,495,499.1

2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн нэгтгэсэн үр дүнгийн тайлан

2023 оны 12 дугаар сарын 31

/мянган төгрөгөөр/

Код:	Тайлангийн үзүүлэлт	2022 оны 12 сарын 31	2023 оны 12 сарын 31
I	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ОРЛОГЫН ДҮН (I)	3,709,669.2	5,997,439.6
11	ТАТВАРЫН ОРЛОГО	1,110,912.0	1,496,858.8
110	Орлогын албан татвар	786,348.3	1,123,051.3
1100	Хувь хүний орлогын албан татвар	880,155.2	1,244,975.1
1101	Хувь хүний орлогын албан татварын буцаан олголт	-93,806.9	-121,923.8
113	Хөрөнгийн албан татвар	86,704.7	87,344.9
118	Бусад татвар, төлбөр, хураамж	237,858.9	286,462.6
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	928,254.0	1,855,000.8
120	Нийтлэг татварын бус орлого	928,254.0	1,855,000.8
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	1,670,503.2	2,645,580.0
II	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДЛЫН ДҮН	2,498,797.6	3,387,048.6
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	2,498,797.6	3,387,048.6
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	979,731.0	2,886,816.0
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	443,973.0	665,354.6
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	55,459.6	83,974.4
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	47,333.9	54,590.7
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	49,593.2	64,078.2
2105	Нормативт зардал	5,673.0	396.0
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	58,718.6	13,533.2
2107	Томиллолт, зочны зардал	8,230.0	13,706.7
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	109,060.1	163,803.9
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	201,689.5	1,827,378.3
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	1,519,066.6	500,232.6
III	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР ДҮН (III)=(I)-(II)	1,210,871.7	2,610,391.0
V	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ЗАРДЛЫН ДҮН	14,652,683.8	1,394,119.2
VI	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ НИЙТ ҮР ДҮН (VI)=(III)+(IV)-(V)	-13,441,812.1	1,216,271.8

2.3 Аудит хийсэн нэгтгэсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан

2023 оны 12 дугаар сарын 31

/мянган төгрөгөөр/

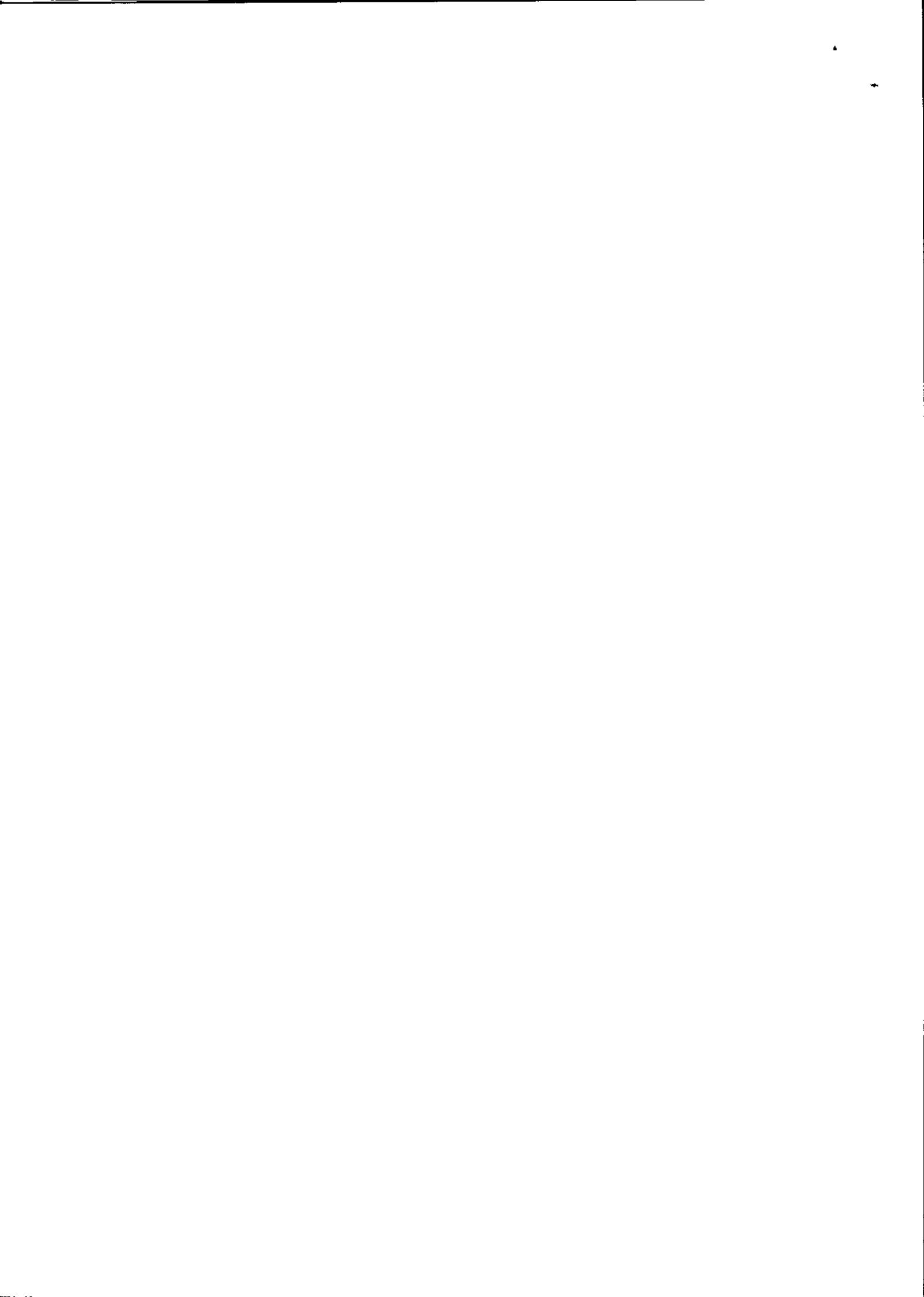
Код:	Тайлангийн үзүүлэлт	Засгийн газрын хувь оролцооний нийт дүн	Нийт цэвэр хөрөнгө/өмч
1	2021 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	16,468,369.0	16,468,369.0
2	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	252,670.4	252,670.4
3	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	16,721,039.4	16,721,039.4
9	Тайлант үеийн үр дүн	-13,441,812.1	-13,441,812.1
10	2022 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	3,279,227.3	3,279,227.3
11	2023 оны 1-р сарын 1-нээрх үлдэгдэл	3,279,227.3	3,279,227.3
13	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	3,279,227.3	3,279,227.3
19	Тайлант үеийн үр дүн	1,216,271.8	1,216,271.8
20	2023 оны 12-р сарын 31-наарх үлдэгдэл	4,495,499.1	4,495,499.1

2.4 Аудит хийсэн нэгтгэсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан

2023 оны 12 дугаар сарын 31

/мянган төгрөгөөр/

Код:	Тайлангийн үзүүлэлт	2022 оны 12 сарын 31	2023 оны 12 сарын 31
I	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (I)	3,236,011.6	4,660,809.4
11	ТАТВАРЫН ОРЛОГО	1,110,912.0	1,496,858.8
110	Орлогын албан татвар	786,348.3	1,123,051.3
1100	Хувь хүний орлогын албан татвар	880,155.2	1,244,975.1
1101	Хувь хүний орлогын албан татварын буцаан олголт	-93,806.9	-121,923.8
113	Хөрөнгийн албан татвар	86,704.7	87,344.9
118	Бусад татвар, төлбөр, хураамж	237,858.9	286,462.6
1180	Бусад нийтлэг төлбөр, хураамж	53,363.6	36,595.8
1181	Газрын төлбөр	10,044.9	54,088.0
1182	Байгалийн нөөц ашигласны төлбөр	174,450.4	195,778.8
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	417,781.4	518,370.6
120	Нийтлэг татварын бус орлого	417,781.4	518,370.6
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	1,707,318.2	2,645,580.0
II	НИЙТ ЗАРЛАГА ба ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	2,375,828.7	3,121,177.9
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	2,375,828.7	3,121,177.9
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	856,762.1	2,620,945.3
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	442,207.6	665,255.6
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	57,281.0	84,060.8
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	47,661.9	54,689.1
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	48,852.2	56,024.2
2105	Нормативт зардал	5,673.0	396.0
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	58,929.6	14,955.2
2107	Томилолт, зочны зардал	8,230.0	13,706.7
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	120,605.9	161,640.7
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	67,320.9	1,570,216.9
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	1,519,066.6	500,232.6
III	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ	860,182.8	1,539,631.5
V	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ЗАРДЛЫН ДҮН (V)	610,292.8	1,627,150.6
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	610,292.8	1,627,150.6
2200	Дотоод эх үүсвэрээр	610,292.8	1,627,150.6
VI	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ	-610,292.8	-1,627,150.6
VII	САНХҮҮГИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭНИЙ ДҮН	-150,000.0	-93,455.6
23	ЭРГЭЖ ТӨЛӨГДӨХ ТӨЛБӨРИЙГ ХАССАН ЦЭВЭР	150,000.0	93,455.6
VIII	НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (VIII)=(III)+(VI)+(VII)	99,890.1	-180,974.6
101	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	286,167.3	386,057.4
20	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	386,057.4	205,082.7

2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

2023 оны 12 дугаар сарын 31

/мянган төгрөгөөр/

Код	Үзүүлэлт	Төлөвлөгөө	Төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан
II	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	4,621,103.8	4,301,505.2
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	2,669,173.1	2,593,256.0
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	2,636,919.1	2,561,002.0
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	674,272.5	662,828.2
210101	Үндсэн цалин	503,246.4	450,473.2
210102	Нэмэгдэл	146,716.4	176,160.2
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	1,815.0	1,815.0
210104	Урамшуулал	22,494.7	31,547.9
210105	Гэрээт ажлын хөлс	0.0	2,831.8
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	84,366.8	83,860.8
210201	Тэтгэврийн даатгал	57,689.5	57,100.3
210202	Тэтгэмжийн даатгал	6,669.3	6,741.2
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	5,335.5	5,477.6
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	1,333.8	1,321.3
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	13,338.7	13,220.5
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	1,396,985.6	1,343,557.6
210301	Гэрэл, цахилгаан	115,975.2	90,757.4
210302	Түлш, халаалт	1,204,814.5	1,180,170.3
210303	Цэвэр, бохир ус	76,195.9	65,629.9
210304	Байрны түрээс	0.0	7,000.0
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	51,425.8	50,214.5
210401	Бичиг хэрэг	7,331.0	9,141.0
210402	Тээвэр, шатахуун	34,512.4	35,551.2
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	9,022.4	5,522.3
2105	Нормативт зардал	396.0	396.0
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	396.0	396.0
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	43,862.0	38,881.8
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	9,000.0	4,327.2
210604	Урсгал засвар	34,862.0	34,554.7
2107	Томилолт, зочны зардал	13,914.1	12,947.7
210702	Дотоод албан томилолт	13,914.1	12,947.7
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	109,732.2	108,257.0
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	100,700.0	100,700.0
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	780.0	299.3
210803	Даатгалын үйлчилгээ	519.1	276.9
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	254.9	27.2
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	120.8	47.0
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	203.4	0.0
210807	Газрын төлбөр	7,138.3	6,906.6
210808	Банк, санхүүгийн байгууллагын үйлчилгээний хураамж	15.7	0.0
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	262,864.1	260,058.4
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	262,060.7	259,408.4
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	803.4	650.0
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	32,254.0	32,254.0
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	32,254.0	32,254.0
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	32,254.0	32,254.0
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	1,801,930.7	1,614,793.6
223001	Бусад хөрөнгө	1,801,930.7	1,614,793.6
23	ЭРГЭЖ ТӨЛӨГДӨХ ТӨЛБӨРИЙГ ХАССАН ЦЭВЭР ЗЭЭЛ	150,000.0	93,455.6

230001	Эргэж төлөгдөх зээл	150,000.0	93,455.6
III	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	4,621,103.8	4,196,837.2
32	ОРОН НУТГИЙН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	3,543,783.2	4,046,507.9
320001	Орон нутгийн төсвөөс	2,487,743.9	2,990,468.6
320002	Орон нутгийн хөгжлийн сангаас санхүүжих	1,056,039.3	1,056,039.3
35	ТӨСӨВТ БАЙГУУЛЛАГЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНААС	1,077,320.6	150,329.2
350001	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	18,942.6	150,329.2
350003	Урьд оны үлдэгдлээс санхүүжих	1,058,378.0	0.0
4	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	0.0	274,226.8
5	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	0.0	169,558.7

2.6 Аудит хийсэн нэмэлт төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

2023 оны 12 дугаар сарын 31

/мянган төгрөгөөр/

Код	Үзүүлэлт	ТЗ цэвэр дүн
II	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	72,300.3
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	69,465.2
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	69,465.2
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	2,427.4
210101	Үндсэн цалин	2,427.4
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	200.0
210201	Тэтгэврийн даатгал	200.0
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	5,068.4
210301	Гэрэл, цахилгаан	1,675.8
210302	Түлш, халаалт	3,392.6
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	5,809.7
210401	Бичиг хэрэг	1,647.0
210402	Тээвэр, шатахуун	3,484.7
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	678.0
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	860.0
210604	Урсгал засвар	860.0
2107	Томилолт, зочны зардал	759.0
210702	Дотоод албан томилолт	759.0
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	54,340.7
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	53,950.7
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	390.0
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	2,835.0
2200	Дотоод эх үүсвэрээр	2,835.0
225106	Биет ба биет бус хөрөнгө худалдан авсан зардал	2,835.0
I	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	72,300.3
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	72,300.3
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	10,540.0
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	61,760.3

Гурав. Аудитын илрүүлэлт:

Аудитаар нийт дотоод хяналт, хариуцлагатай холбоотой 177,772.1 мянган төгрөгийн зөрчил илэрч 1 заалт зөвлөмж өглөө.

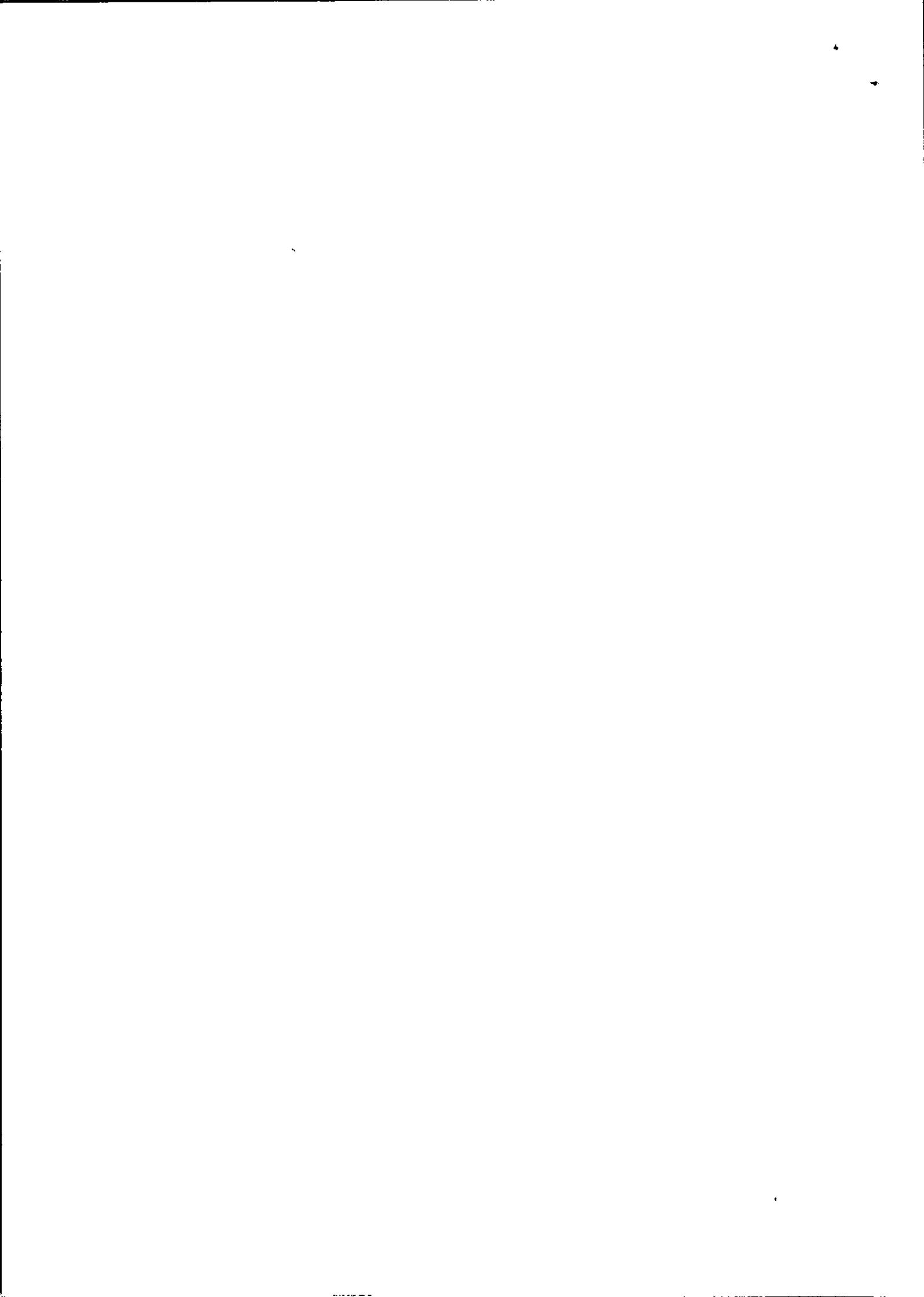
Нийт илрүүлсэн 177,772.1 мянган төгрөгийн зөрчил нь тогтоосон материаллаг байдлын түвшнээс 64,801.4 мянган төгрөгөөр давсан тул "Хязгаарлалттай" дүгнэлт өглөө.

5.1 Төлбөрийн акт тогтоогоогүй

5.2 Албан шаардлага өгөгдөөгүй

5.3 Зөвлөмж

Цаашид анхаарвал зохих асуудлыг тэргүүлэх ач холбогдлын дарааллаар эрэмбэлэн харуулав. Үүнд:

1. Дотоод хяналт, хариуцлагатай холбоотой асуудал

Илрүүлэлт: Төсвийн шууд захирагчдын санхүүгийн үйл ажиллагаа болон орон нутгийн тусгай сангуудад тавих хяналтыг хэрэгжүүлээгүйтэй холбоотой 177,772.1 мянган төгрөгийн зөрчил байна. Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.4.1-д “төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн энэ хуулийн 14.2.2, 14.2.3, 14.2.5, 14.2.8-д заасан болон төсвийн шууд захирагчийн энэ хуулийн 16.5-д заасан бүрэн эрхийг хэрэгжүүлэх”, 16.5.2-д “батлагдсан төсөв, хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх талаар төсвийн ерөнхийлөн захирагчтай байгуулсан гэрээний хүрээнд төсвийн хөрөнгийг удирдах, зарцуулалтад нь хяналт тавих”, 16.5.6-д “дотоод аудитын үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэх”, Сангийн сайдын 2021 оны 86 дугаар тушаалаар батлагдсан “Орон нутгийн хөгжлийн сангийн үйл ажиллагааны журам”-ын 3.4-т “Сум дүүргийн Засаг даргын чиг үүрэг”, 3.4.3-т “Сум, дүүргийн хэмжээнд орон нутгийн хөгжлийн сангийн үйл ажиллагааг зохион байгуулах, хэрэгжилтэд хяналт тавих”, Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн сайдын 2021 оны А/361 дүгээр тушаалаар батлагдсан “Хоршоог хөгжүүлэх сангаас хөнгөлөлттэй зээл олгох, сонгон шалгаруулах, эргэн төлүүлэх, хяналт тавих журам”-ын 3.4.3-д “энэ журмын 3.4.2-т заасан төслийг хэрэгжүүлэх хуулийн этгээд, иргэнтэй холбогдох хууль, журмын дагуу зээлийн болон барьцааны гэрээ байгуулж, биелэлтийг хангуулах, төслийн явц, үр дүнд байнгын хяналт тавих”, 3.4.11-д “Сангаас олгосон зээлийн эргэн төлөлтийн төлбөрийг зээлдэгч төлөхгүй тохиолдолд сумын Засаг дарга уг төлбөрийг төлүүлэх арга хэмжээг авч зээлийн дансанд төвлөрүүлнэ” гэж заасантай нийцэхгүй, эрх ба үүрэг, нийцсэн бөгөөд зохистой байх батламж мэдэгдлүүдийг хангахгүй байна.

Өгсөн зөвлөмж: Төсвийн шууд захирагчийн үйл ажиллагаанд тавих хяналтыг сайжруулж, арга зүйгээр хангаж, холбогдох хууль, журмыг хэрэгжүүлж ажиллах;

Дээрх зөвлөмжийг Төрийн аудитын тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.5 дахь хэсэгт заасны дагуу төлөвлөгөө гарган хэрэгжүүлж, биелэлтийг 2024 оны 07 дугаар сарын 01-ний дотор Завхан аймаг дахь Төрийн аудитын газарт ирүүлнэ үү.

Аудитын явцад бидэнтэй хамтран ажилласан холбогдох ажилтнуудад талархал илэрхийлье.

Санхүүгийн тайлангийн аудитын зөрчлийн нэгтгэл

/мянган төгрөгөөр/

Байгууллагын нэр	Нийт зөрчил		Үүнээс									
			Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж		Хариуцлага тооцуулах албан шаардлага		Хууль, хяналтын байгууллагад шилжүүлсэн асуудал	
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	АТТ	Тоо	Дүн
Төсвийн шууд захирагчдын санхүүгийн үйл ажиллагаа болон орон нутгийн тусгай сангуудад тавих хяналтыг хэрэгжүүлээгүйтэй холбоотой 177,772.1 мянган төгрөгийн зөрчил байна	1	177,772.1					1	177,772.1				
Дүн	1	177,772.1					1	177,772.1				

Тав. Төсвийн захирагчийн ангиллаар аудитад хамрагдсан байдал ба санал дүгнэлтийн талаарх мэдээллийн нэгтгэл

№	Төсвийн захирагчийн ангилал	Байгууллага, нэгжийн тоо				Санал дүгнэлтийн хэлбэр			
		Аудитад хамрагдах	Үүнээс: Аудит хийсэн хэлбэр			Өөрчлөлтгүй	Хязгаарлалттай	Сөрөг	Дүгнэлт өгөхөөс татгалзсан
			Санал дүгнэлт гаргасан	Түүвэрт хамруулсан	Аудит хийгээгүй				
А	1	2	3	4	5	7	8	9	10
1	ТТЗ	1	1				1		
	НИЙТ	1	1				1		

АУДИТЫН ТАЙЛАНГ:

ХЯНАСАН:

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР

Д. БАТ-УНДРАА

АУДИТЫН МЕНЕЖЕР

Х. БОЛДБААТАР

БОЛОВСРУУЛСАН:

АУДИТОР

АТАСЭЭ Б. МӨНХНАСАН

Огноо: 2024-03-25

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100